

Verslag fokkersoverleg d.d. 20 januari 2008

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom. Er wordt, ter nagedachtenis aan Ineke Essens, die op 31 december 2007 op 51-jarige leeftijd overleed, een minuut stilte in acht genomen.

De voorzitter geeft het woord aan Marion ten Cate die Ed J. Gubbels, directeur van Genetic Counseling Services, als gastspreker van dit fokkersoverleg zal introduceren. Marion herinnert de aanwezigen er aan dat de Algemene Leden Vergadering van de N.S.V. twee jaar geleden toestemming heeft gegeven voor een gezondheidsinventarisatie. Dit heeft geresulteerd tot een in 2007 door Genetic Counseling Services gepresenteerd verslag 'Gezondheidsinventarisatie bij de Shetland Sheepdog, steekproefjaargangen 2002, 2003, 2004'. De keuze voor deze jaargangen is gemaakt omdat veel van de shelties die nu voor de fok worden ingezet in deze jaren zijn geboren.

De heer Gubbels stelt dat een inventarisatie zoals uitgevoerd voor de Nederlandse Sheltie Vereniging is bedoeld om rasverenigingen in staat te stellen een beter fokbeleid te maken c.q. het fokbeleid op basis van de uitkomsten van dit onderzoek bij te stellen. Hij benadrukt dat uit het onderzoek naar voren is gekomen dat de sheltie een gezond ras is.

De heer Gubbels geeft aan de hand van een aantal tabellen een toelichting op het verslag en beantwoordt vragen van aanwezigen. Tijdens de presentatie komen de volgende onderzoeksuitkomsten aan de orde:

Populatie sheltie

Het onderzoek laat zien dat de sheltie in de afgelopen 15 jaar mocht rekenen op een redelijk trouwe aanhang. De heer Gubbels zegt blij te zijn dat de sheltie zich niet tot een 'modehond' heeft ontwikkeld. De ervaring heeft geleerd dat een grote toename van het aantal honden binnen een ras ertoe leidt dat de gezondheids- en welzijnskwaliteit van de honden achteruit gaat, omdat er in die gevallen ook en soms vooral met 'minder geschikte' honden wordt gefokt.

Respons

Voor het onderzoek heeft Genetic Counseling Services 1292 eigenaren van shelties een enquêteformulier toegestuurd. Van deze 1292 formulieren heeft G.C.S. er 734 retour gekregen. Deze respons is zeer hoog te noemen en duidt op betrokkenheid van eigenaren van shelties bij (het welzijn van) hun hond. De bezorgdheid van fokkers dat het toesturen van enquêteformulieren aan eigenaren van shelties wel eens een negatieve methode zou kunnen blijken te zijn om aan informatie te komen blijkt niet gegrond. De vraag of men tevreden was met zijn/haar sheltie werd namelijk in bijna alle gevallen positief beantwoord.

Leeftijd

Over het jaar genomen geven de geboortes van shelties geen pieken/dalen te zien voor wat betreft de verschillende seizoenen.

Vachtkleurverdeling

De vachtkleurverdeling van shelties verhoudt zich redelijk stabiel. Dit punt kan van belang zijn op het moment dat er een sterke voorkeur voor een bepaalde kleur is. Dit kan er toe leiden dat er gebruik wordt gemaakt van een verkeerde fokbasis om aan de vraag naar een bepaalde kleur hond te voldoen.

Honden met gezondheidsproblemen

Het onderzoek wijst uit dat 1 op de 3 shelties wel eens een gezondheidsprobleem heeft. Dit duidt erop dat de sheltie in vergelijking tot andere rassen een gezond ras is met weinig problemen.

Vergelijking uitkomsten met andere rassen

Bij de vergelijking van onderzoeksuitkomsten met andere rassen dienen de leeftijden van de bij het onderzoek betrokken shelties te worden meegenomen. De jongste honden waren ten tijde van de enquête ruim twee jaar, terwijl de oudste honden ruim 5 jaar waren. Bij andere rassen is mogelijk een andere leeftijdselectie gemaakt, terwijl ook het aantal bij het onderzoek betrokken honden kan afwijken. Hierdoor kunnen er fractionele afwijkingen mogelijk zijn.

Rasspecifieke afwijkingen

Wat opvalt bij de rasspecifieke problemen is dat veel mensen zich druk maken om relatief kleine problemen maar dat er vaak weinig aandacht is voor echt ernstige problemen. Een belangrijk criterium hiervoor moet zijn de mate waarin de hond last ondervindt van een aandoening.

CEA

De meeste honden met CEA ondervinden hiervan geen enkele last in hun dagelijks leven. Aandoeningen aan ogen zijn ondanks dat een van de meest besproken onderwerpen.

Epilepsie

Een ernstige aandoening als epilepsie daarentegen komt in kleine, maar toenemende aantallen voor. Omdat epilepsie van grote invloed is op het welzijn en functioneren van de hond en de eigenaren diep raakt omdat ze vaak machteloos moeten toezien hoe hun hond lijdt, verdient dit serieuze aandacht. Nu is epilepsie (de erfelijke, primaire vorm) in principe een aandoening die - door de simpele erfelijke basis van slechts 2 à 3 betrokken genenparen - goed aan te pakken. Omdat primaire epilepsie zich tot het tweede levensjaar kan openbaren kan dit een argument zijn om als minimum leeftijd waarop met een reu of teef mag worden gefokt 24 maanden aan te houden. Al met al een punt van aandacht dus.

Gebitsafwijkingen

Marion deelt mee dat de vraagstelling met betrekking tot gebitsafwijkingen niet concreet genoeg is gebleken en dat daarom aan de uitkomsten van deze vraag niet teveel conclusies mogen worden verbonden.

Distichiasis

De heer Gubbels zou het liefst honden met distichiasis uitsluiten voor de fok, omdat honden veel last van deze aandoening kunnen hebben. Marion stelt daar tegenover dat onderzoek, onder meer PRA onderzoek onder 6-jarige fokhonden – een onderzoek waarbij ook naar distichiasis wordt gekeken – heeft uitgewezen dat een

groter aantal honden dan gedacht distichiasis heeft (30%). Het uitsluiten van al deze honden voor de fok zou een onacceptabele versmalling van de genenpoel betekenen. Op grond hiervan adviseert de N.S.V. alléén met niet-vrije honden te fokken als er voor een vrije partner tegenover staat. Daarnaast heeft de fokker ook een eigen verantwoordelijkheid wat betreft het inzetten van fokdieren met (ernstige) distichiasis.

Cryptorchidie (het niet of niet volledig afdalen van de testikels in de balzak)
Cryptorchidie blijkt bij shelties een veel voorkomende afwijking te zijn. De afwijking manifesteert zich alleen bij de reuen maar wordt wel doorgegeven door teven, waardoor het werkelijke percentage veel hoger ligt. Maar liefst één op elke acht reuen (12,1 procent) lijdt hieraan. Dit is hoog in vergelijking tot andere rassen. Er is veel onderzoek gedaan naar cryptorchidie maar selectie hierop is vooralsnog moeilijk.

Algemeen Gedrag

De meeste sheltie eigenaren (74 tot 84%) vinden hun hond aanhankelijk, vriendelijk en vrolijk, kortom een aangename hond om te hebben.

Nu zijn gedragskenmerken natuurlijk uiterst subjectief omdat deze samenhangen met de beleving van de eigenaar. Dat neemt niet weg dat je er voorzichtige conclusies aan kunt verbinden als het om punten gaat die veel genoemd worden. Aandacht verdienen in dit geval nervositeit, angst en felheid. Vanuit de zaal wordt er een opmerking gemaakt over de vraagstelling. Waar bij shelties vaak wordt gesproken over 'gereserveerdheid/terughoudendheid' is het wellicht beter om deze benamingen in de vraagstelling op te nemen. Bij gebrek aan deze omschrijvingen wordt er wellicht 'angstig' aangekruist waar deze typering niet helemaal juist is.

Inzet fokdieren

De heer Gubbels vindt dat sheltie fokkers er trots op mogen zijn dat de gemiddelde inteelt in de afgelopen 10 jaar is gehalveerd in vergelijking met de jaren daarvoor. Wat dat betreft lijkt de toekomst van de Nederlandse populatie van de sheltie dan ook zeker gesteld. Toch plaatst de heer Gubbels hier een kanttekening bij. De drie dekreuen die in de categorie 'meer dan 10 nesten' vielen waren samen goed voor 56 nesten. Dit is een vijfde van de nesten die in deze periode zijn geboren. Hierdoor krijgt een klein deel van de gebruikte reuen een onevenredig grote invloed op de volgende generatie. Het is aannemelijk dat de nakomelingen van die meest populaire reuen in grotere mate zullen deelnemen in de fokkerij van de volgende generatie dan de nakomelingen van de overige, minder populaire reuen. Daarmee wordt het effect van overmatig gebruik in opeenvolgende generaties versterkt. Het veelvuldig inzetten van dekreuen is dan ook een belangrijk aandachtspunt.

Marion ten Cate bedankt de heer Gubbels voor zijn toelichting en deelt mee dat het volgende fokkersoverleg zal plaatsvinden op 31 mei 2008. Onderwerp zal zijn 'Parasieten'.

Ineke Fritz.